

ДАРІЯ БІДА

НОРВЕГІЯ:

блакитно-смарагодова
казка,
або як полюбити зиму

Шлях на північ

„Норвегія” зі скандинавської перекладається як „шлях на північ”. Більше третини країни розташовано за Полярним колом. Узимку тут в середньому $-17\text{ }^{\circ}\text{C}$, але море не замерзає. А влітку воно навіть прогрівається до $30\text{ }^{\circ}\text{C}$. Клімат Норвегії помірний морський. На крайній півночі він переважно субарктичний, а на узбережжі – океанічний. У найхолодніші місяці (січні і лютому) температура опускається до $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, а в горах – до $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$. Однак у деяких внутрішніх районах Норвегії бувають морози і до $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$. Влітку на узбережжі прохолодно, вітряно, дощить, температура не перевищує $+10\text{ }^{\circ}\text{C}$, а в південних районах піднімається до $+16\text{ }^{\circ}\text{C}$ і вище.

В інших країнах на таких широтах клімат набагато суворіший. Але ця одна з найбагатших скандинавських країн – обраниця природи. Її омиває тепла течія Атлантичного океану Гольфстрім.

Нащадки вікінгів

Тут проживає лише 5 млн осіб і на кожен квадратний кілометр припадає 15 жителів. На півночі країни густота населення така низька, що жителі інколи все життя проводять у маленьких селах, будиночки яких розташовані на відстані кілометр один від одного. За таких умов сусідів не обирають: хто б не був твій сусід, з ним краще дружити. Водночас у Норвегії три державні мови і приблизно 85 діалектів.

Норвегія – монархічна країна, а політичну владу має парламент. Норвежці люблять і оберігають свою монархію. „Все для Норвегії” – написано на гербі короля. І ось уже протягом багатьох років це гасло є девізом королів Норвегії.

Night life

Норвежці дуже не люблять нерівність. Король Олаф часто їздив у державних справах на трамваї. У королівському палаці в Бергені ставлять нічні опери, а влітку на вулицях влаштовують покази вистав, і тут ти теж ненароком можеш опинитися поруч із королем.

Норвежці дуже спокійні та врівноважені. Водночас вони переживають за психіку своїх дітей, тому в школах аж до 7-го класу не ставлять оцінок!

Норвезька тюрма ще гуманніша, ніж школа. Острівець Бастей – заповітна мрія будь-якого злочинця. Серед усіх в'язниць світу ця твердиня – справжній рай.

Головний делікатес норвезької кухні – **солодкий оселедець**. Але що це у порівнянні з тухлою рибою! Це ще одна норвезька „родзинка“, яку традиційно подають на банкетах і запивають пивом. Місцеві вікінги придумали **коричневий сир з незвичним смаком**, який вариться із сироватки з додаванням вершків. Не факт, що тобі сподобається! **Червона риба та інші морепродукти** – щоденна їжа норвежців. **Риби в Норвегії** дуже багато, і взимку, коли закінчується сіно, нею годують худобу.

Норвежці впевнені: від усіх бід і хвороб їх порятують... тролі. Цікаво, чому саме це потворне, сварливе створіння, яке до того ж полюбляє капостити, є символом **Норвегії, хранителем її снігових гір, лісів і незабутніх фіордів**¹? Це важко збагнути, так само, як і любов до солодких оселедців.

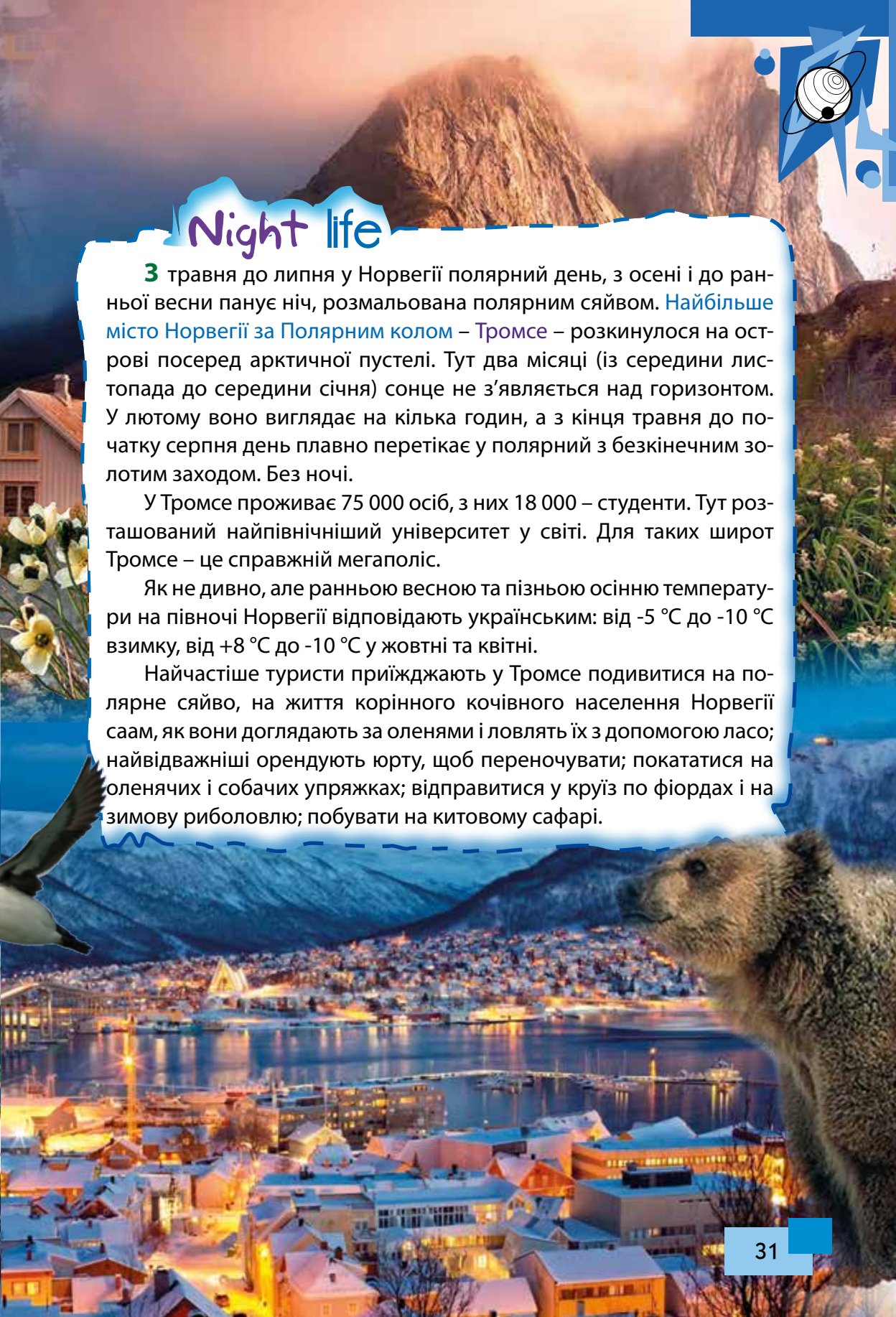
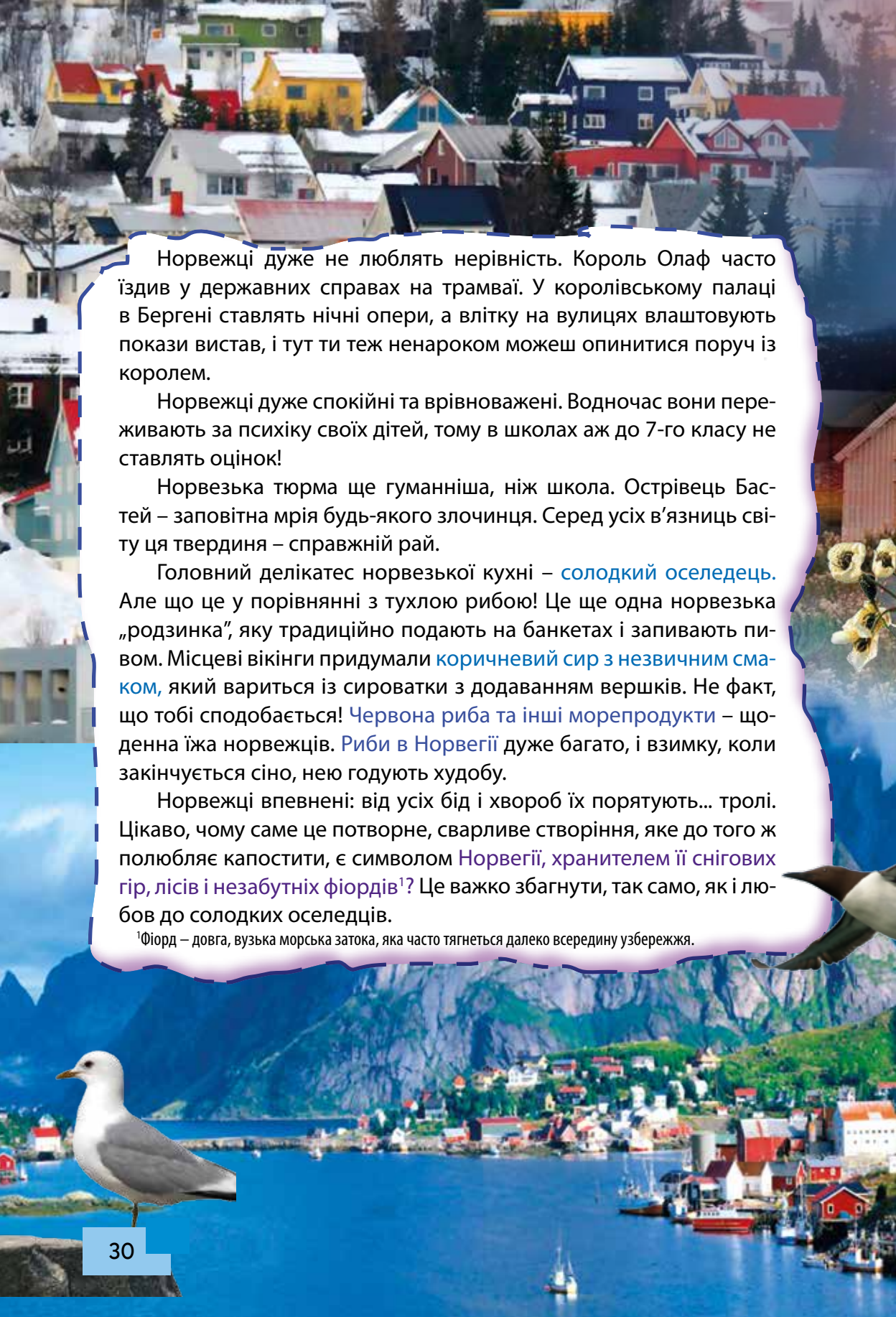
¹Фіорд – довга, вузька морська затока, яка часто тягнеться далеко всередину узбережжя.

3 травня до липня у Норвегії полярний день, з осені і до ранньої весни панує ніч, розмальована полярним сяйвом. **Найбільше місто Норвегії за Полярним колом – Тромсе** – розкинулося на острові посеред арктичної пустелі. Тут два місяці (із середини листопада до середини січня) сонце не з'являється над горизонтом. У лютому воно виглядає на кілька годин, а з кінця травня до початку серпня день плавно перетікає у полярний з безкінечним золотим заходом. Без ночі.

У Тромсе проживає 75 000 осіб, з них 18 000 – студенти. Тут розташований найпівнічніший університет у світі. Для таких широт Тромсе – це справжній мегаполіс.

Як не дивно, але ранньою весною та пізньою осінню температури на півночі Норвегії відповідають українським: від -5 °C до -10 °C взимку, від +8 °C до -10 °C у жовтні та квітні.

Найчастіше туристи приїжджають у Тромсе подивитися на полярне сяйво, на життя корінного кочівного населення Норвегії саам, як вони доглядають за оленями і ловлять їх з допомогою ласо; найвідважніші орендують юрту, щоб переночувати; покататися на оленьчих і собачих упряжках; відправитися у круїз по фіордах і на зимову риболовлю; побувати на китовому сафарі.

Koselig – це затишок і світло

Норвежців за різними опитуваннями часто визнають найщасливішими у світі. Чому вони такі спокійні, розмірені та щасливі? Хіба відсутність тепла і сонця – не привід для депресії? До хвороб і холоду скандинави ставляться спокійно, часом навіть здається, що байдуже. У Норвегії, особливо у її суворих північних районах, де холодно і так довго немає сонячного світла, люди досягають особливу мудрість. Цілорічний холод можна компенсувати теплим і зручним одягом, теплими кольорами навкруги, поганий настрій – усмішкою, смачною і здоровою їжею, товариством хороших друзів, полярні сутінки – світлом каміну або кушелей (спеціальних свічок, які норвежці ставлять тисячами біля магазину, кафе, бару), а у невеликих нішах в снігових заметах люблять ставити світильники. Без свічок на вікнах не обходиться і Різдво, і звичайна вечерея.

Koselig – секретний інгредієнт норвезького щастя, особливе відчуття. Норвежці використовують прикметник *koselig*, щоб описати родинне тепло, близькість і приємну атмосферу. Ти почувеш це слово у норвезькій родині багато разів упродовж дня чи навіть одного вечора!

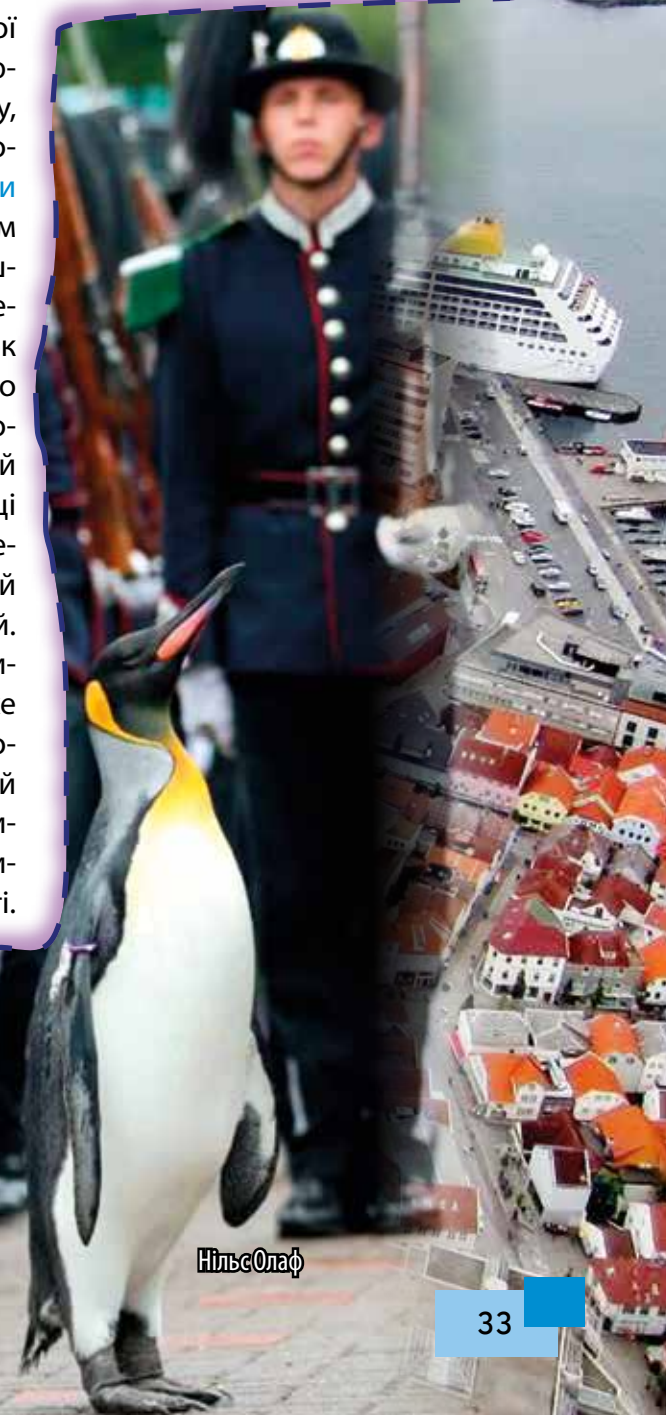
Звісно, скажеш ти, легко бути щасливим у багатій країні. Але гроші вирішують не все. Адже громадяни країн з однаковим рівнем добробуту часто істотно відрізняються за визначенням міри свого щастя. Бо якщо хочеш бути щасливим – будь!

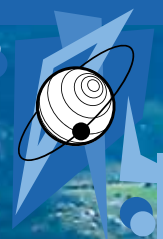
Найвідоміший у світі Гейрангер-фіорд

Ваша Величність... ПІНГВІНЕ

З 1972 року королівські пінгвіни із зоопарку Единбурга є символами Королівської гвардії Норвегії. Їм присвоюють військові звання щоразу, коли гвардія приїжджає в зоопарк. Символ гвардії – пінгвіни з кличкою Нільс Олаф. Іменем Нільс вони зобов'язані колишньому гвардійцю Нільсу Егелієну, який поклав початок цій традиції і назвав першого пінгвіна на честь себе та короля Норвегії Олафа V. Перший Нільс Олаф помер у 1987 році у званні сержанта гвардії. Незабаром був обраний другий Нільс Олаф, а згодом – третій. Кожен наступний пінгвін починав службу в тому ж званні, яке мав на момент смерті його попередник. Саме тому нинішній Нільс Олаф дослужився до бригадного генерала і став дуже високопоставленим птахом у світі.

Нільс Олаф

Скелю Прекестулен (604 метра), яка височіє над Люсе-фіордом у норвезькому місті Ставангер, називають однією з найгарніших природних пам'яток на Землі. Її ще величають „кафедрою проповідника“. Це майже ідеальний квадрат 25×25 м².

Камінь „спляча голова“ на горі Кьєраг. Моторошно від однієї думки, що стоїш на знаменитій горошині між скелями, а друзі тебе фотографують!

Природа Норвегії

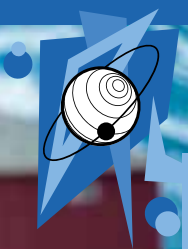
Країну прекрасних фіордів, добрих Мумі-тролів і полярних саяв, які палахкотять у небі всіма кольорами веселки, вподобали туристи. Однак довгий шлях до заповітного місця з казковими пейзажами часто завершується густим молочно-білим туманом. А ще – сіре свинцеве зимове небо та мряка, різкі пориви вітру з мокрим снігом і несподіваним морозом та ожеледицею. Від самих таких слів хочеться заховатися у затишній квартирі і вкритися теплою ковдрою. Хіба можна любити таку зиму? Так, можна. Норвежці її обожають. А ще тут обожають природу. Як ніде.

Береги Норвегії омиває Північне море, протока Скагеррак, Баренцеве і Норвезьке моря, узбережжя яких посічені легендарними

норвезькими фіордами. Північні моря і гори, які майже суцільно вкрили її територію, сформували помірний морський клімат країни. На крайній півночі він переважно субарктичний, на узбережжі – океанічний.

Норвегія – країна озер, лісів і тундри. Приблизно 200 тисяч маленьких озер розтягнулися вздовж лінії тектонічних тріщин і шляху льодовиків. Північ країни вкриває тундра, поросла лучною, мохово-лишайниковою чагарниковою рослинністю, розбавленою ялинковим та березовим рідколіссям у долинах рік. На півночі тундри водяться північні олені, лемінги, білі та блакитні песці. У лісах проживають благородні олені, лосі, куниці і рисі, ласки і горностаї, бобри, бурундуки, білки. Повсюдно – лисиці та зайці.

Хтось їздить у Норвегію, щоб полазити по горах, хтось – щоб побачити полярне саяво, картини експресіоніста Мунка в Осло чи спробувати карамелізований сир. А хтось – заради фото на Язику Троля.

На заході переважають трав'янисті та чагарникові угруповання, переважно з чорниці, вересу і брусниці, тайга. На півдні – дубові та букові ліси.

Бідну природну рослинність норвежці компенсують національними парками і ботанічними садами (закритими і відкритими), у яких захисну роль відіграє сосна. Посаджені навкруги саду у декілька рядів сосни забезпечують температуру на 5–6 °С вищу, ніж за межами периметру. У країні вирощують багато троянд, є навіть своя трояндова столиця – Мольде.

Жорсткі природоохоронні заходи допомогли відродити в Норвегії поголів'я мускусних биків, збільшити популяцію росомех, вовків та бурих ведмедів.

Норвегія – це пташиний рай. На крутих голих скелях узбережжя кишать пташині базари. У лісах живуть глухарі й тетеруки, у тундрі – полярні куріпки. Морське і фіордове узбережжя, береги річок і озер заселяють мартини, гаги, дикі качки і гуси, кайри.

Уздовж берегової лінії часто трапляються тюлені і моржі, в північних океанічних водах живуть кити. Моря багаті на тріску, оселедець, окуня, макрель; в озерах і ріках чимало форелі, лосося, сьомги. Порибалити сюди з'їжджаються тисячі туристів зі всього світу.

І наостанок. Якщо будеш в Норвегії, відвідай (як би нудно це не звучало) тутешні музеї. Ти побачиш старі човни, яким понад 500 років, дивовижні вироби з каменю. А можливо, переймешся тутешнім розміреним ритмом життя, відчуттям спокою, унікальним вмінням скандинавів жити просто і – станеш трохи щасливішим.